

Klima-, Miljø- og Teknikforvaltningen, Københavns Kommune
Att.: Maja Ruud Galsøe, Byggesager, Byudvikling, Matrikel, Affald

21-08-2026

Ansøgers bemærkninger til høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening, København

Lokalplan nr. 609 "Tingbjerg" – dispensation til fældning og genplantning af 28 bevaringsværdige træer i forbindelse med HOFORs separatkloakeringsprojekt i Ruten og Terrasserne

Sagsnummer KK: S2026-6859

J.nr. HOFOR: I2525-01-01-120

1. Indledning

Danmarks Naturfredningsforening, København, har den 8. august 2026 afgivet udtalelse i forbindelse med naboorienteringen efter planlovens § 20 om fældning af 28 bevaringsværdige træer i Tingbjerg. Ansøger takker for bemærkningerne og fremsender hermed sine kommentarer til forvaltningens brug i den videre sagsbehandling.

Ansøger noterer med tilfredshed, at DN København er enig i, at etableringen af separat kloakering i Tingbjerg er et positivt tiltag, der kan bidrage til at reducere kloakoverløb og forbedre vandkvaliteten i Utterslev Mose. Det er netop projektets formål.

DN's bemærkninger har givet anledning til, at ansøger efter naboorienteringen har foretaget en registrering af de enkelte træer i marken. Det kriterium, der har ligget til grund for udvælgelsen, og resultatet af registreringen er beskrevet i afsnit 3 og 4 og vedlagt som Bilag 6.

2. Bemærkninger

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
1. Alternativer til fældning DN bemærker, at alternativer til den valgte løsning er præsenteret så summarisk, at det er svært at vurdere, om alternativerne ville være realistiske.	Ansøger anerkender bemærkningen. Ansøgningens afsnit 4.1 redegør for de bindinger, der fastlægger ledningernes placering, men de enkelte alternativer, der er vurderet og fravalgt, fremgår ikke enkeltvis. Alternativerne uddybes derfor her, og udvælgelseskriteriet samt påvirkningen af det enkelte træ er beskrevet i afsnit 3 og 4. Ændret ledningsføring inden for vejudlægget. Ledningerne udføres som gravitationsledninger med minimumskrav til længdefald og med tilslutning til eksisterende anlæg i faste punkter. På Ruten vil en forskydning af den store regnvandsledning indebære udgravning ind i trykzonen under de eksisterende bygningers fundamenter. På Terrasserne skal der desuden holdes respektafstand til CTR's transmissionsanlæg for fjernvarme. Projektet er siden 2024 tilpasset flere gange netop med henblik på at bevare bevaringsværdige træer, herunder ved omplacering af ledninger, stik, brønde og pumpestationer. Borede løsninger. Styret underboring og øvrige borede metoder er undersøgt for alle ledningsanlæg. Metoderne fjerner ikke behovet for opgravning, idet tilslutning af stik og skelbrønde til de enkelte ejendomme fortsat kræver gravearbejde på tværs af vejene og ind mod facaderne. En boret hovedledning vil desuden ligge dybere, hvorved tilslutning ved gravitation ikke kan opretholdes. Boring løser derfor ikke det forhold, der er afgørende for træerne, nemlig indgrebene i rodzonen ved stik, brønde og tværgående ledninger. Skånsom udgravning i rodzonen. Udførelsesmetoderne vurderes konkret for de enkelte arbejdsområder og planlægges efter de faktiske forhold. HOFOR stiller som standardkrav i udbudsmaterialet om, at eksisterende træer skal beskyttes, at gravearbejder inden for drypzonen skal udføres som håndgravning, idet rødderne ikke må beskadiges, og at træer skal beskyttes mod skader på rodnet, stamme og krone ved indhegning. Kravene er senest anvendt ved separatblokeringen i den vestlige del af Tingbjerg og forudsættes tilsvarende indarbejdet i udbudsmaterialet for Ruten og Terrasserne, som endnu ikke er udarbejdet. Afgrænsningen mod blivende vegetation aftales med bygherrens tilsyn.

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
	Håndgravning kan imidlertid alene anvendes til at friholde rødder i udkanten af et arbejdsområde. Metoden kan ikke anvendes der, hvor ledningen skal ligge, idet rødder på denne strækning ikke kan friholdes, men må fjernes for at give plads til rør, komprimeret opfyldningsjord og gravekasse. For hovedparten af træerne ligger ledningsanlægget inden for drypzonen, og for de øvrige inden for træets oprindelige kroneudbredelse, jf. afsnit 3, og håndgravning ændrer derfor ikke ved, at rodmassen på den pågældende side bortgraves. Reduceret arbejdsbredde. HOFORs særlige arbejdsbeskrivelse for ledningsgrave fastlægger under afsnittet om graveprofil og oplukningsbredde, at alle udgravninger skal være så smalle som muligt, men at udgravning og afstivning skal udføres med en bredde og en udformning, der muliggør den foreskrevne komprimering under og omkring ledningsanlægget. Minimering af gravebredden er dermed et gennemgående krav i HOFORs ledningsarbejder. Arbejdsarealerne omkring selve udgravningen kan derudover ikke reduceres væsentligt, da gravebredder, gravekasser og sikkerhedszoner er fastlagt af arbejdsmiljø- og sikkerhedskrav. Arbejdsarealets udstrækning. Gravebredden fastlægges efter HOFORs skema for gravebredder, som er projekteringsgrundlag for anlægget, og hvor hver rørstørrelse har en fast gravebredde. Der nedgraves flere strenge af ledninger i både Ruten og Terrasserne. Den ledning, der løber nærmest de 27 træer på Terrasserne, er en spildevandsledning med en diameter på 250 mm, hvortil skemaet fastlægger en gravebredde på 2 meter. Hertil kommer en sikkerhedszone på mindst 1 meter fra udgravningskanten til byggepladshegn i hver side og yderligere 0,65 meter, hvor der skal opsættes trafikværn. Det afspærrede areal bliver dermed op til ca. 4,65 meter bredt. Ledningsdimensionerne varierer på strækningen, og på Ruten er dimensionerne væsentligt større med tilsvarende bredere gravebredder og arbejdsarealer. Etapevis udførelse. Den eksisterende fællesledning skal forblive i drift, indtil de nye anlæg er etableret, da den ikke kan tages ud af drift uden forhøjet risiko for stoppede kloakker og vand på gader og i kældre. Der vil derfor i en

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
	periode ligge tre ledninger i vejen, hvilket i sig selv begrænser mulighederne for at flytte tracéerne væk fra træerne.
2. Bevaring af store, gamle træer DN anfører, at store, gamle træer altid bør søges bevaret, at træers biodiversitetsværdi stiger eksponentielt med alderen, og at den klimamæssige effekt først tager fart efter 35 til 40 år.	Ansøger er enig i den generelle betragtning om ældre træers værdi. Bestanden består imidlertid af to forskellige forhold, som bør vurderes hver for sig. De 27 hvidtjørn på Terrasserne. Engriflet hvidtjørn (<i>Crataegus monogyna</i>) plantet i 1984 er et lille træ. Registreringen viser kronediametre på 1,5 til 6 meter, stammeomkredse på 50 til 100 cm og højder på 3 til 8 meter. Ét træ (T101) er reelt afgang og reduceret til stammen. De er dermed fuldt udviklede eksemplarer af en lille træart og ikke unge eksemplarer af store, opvoksende træer. Kronedækket og den klimamæssige effekt pr. træ er beskeden sammenlignet med store vejtræer, og de 35 til 40 år, DN henviser til, vedrører den klimamæssige effekt af store træer. Et genplantet eksemplar af samme art genoptager blomstring og frugtsætning inden for få år og genetablerer kronedækket på strækningen inden for en væsentligt kortere årrække. Hvidtjørn har omvendt en betydelig biodiversitetsværdi gennem blomstring og frugtsætning, og netop derfor genplanter med samme art, så denne værdi genetableres på strækningen. Spidslønnen på Ruten (T009). For dette træ har DN's betragtning efter ansøgers vurdering vægt. Træet er velbevaret, med en stammeomkreds på 80 cm, en kronediameter på ca. 5 meter og en højde på ca. 10 meter. Spidsløn er en stor træart, og træet har som godt 40-årigt sin væsentligste udvikling foran sig. Ansøger anerkender, at der her er tale om et tab, som genplanter ikke opvejer inden for en kort årrække. Fældningen sker alene, fordi træet berøres af ledningsanlægget fra to sider: udgravningen for den nærmeste ledningsgrav ligger 1,8 meter fra stammens midte, og en stikledning føres gennem rodzonen under træets centrum. Bevaring er derfor ikke mulig, jf. afsnit 4. Til brug for forvaltningens konkrete vurdering efter Lokalplan 609 § 8, stk. 2, er der efter naboorienteringen foretaget en registrering af de enkelte træer. Resultatet fremgår af afsnit 4 og af Bilag 6.

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
3. Størrelsen på erstatningstræerne DN bemærker, at det ikke fremgår af ansøgningen, hvor store de nyplantede træer vil være, og at der alene henvises til HOFOR's beplantningskategorier.	Bemærkningen er berettiget, og oplysningen uddybes her. HOFOR har besluttet, at der ved genplantningen anvendes den størst mulige plantestørrelse, som kan skaffes og etableres forsvarligt på de enkelte lokaliteter. Der forventes anvendt træer i plantestørrelsen 20 til 25 cm stammeomkreds og med en højde på ca. 4 til 5 meter. Større planter kan i visse tilfælde fremskaffes, men da kun fra leverandører uden for Danmark. Til sammenligning viser registreringen, at en del af de eksisterende hvidtjørne i dag har højder på 3 til 5 meter som følge af nedsat vitalitet, jf. afsnit 4 og Bilag 6. For denne del af rækken vil de nyplantede træer være sammenlignelige i størrelse fra plantetidspunktet. For de højeste af de eksisterende træer, med højder på 7 til 8 meter, vil der derimod være et tab i højde og kronedække, indtil de nye træer er vokset til. Den endelige plantestørrelse og det endelige artsvalg fastlægges ved projekteringen af reetableringsprojektet ud fra forholdene på den enkelte lokalitet, herunder det rodvolumen der kan etableres, og hensynet til ledningsanlæg og øvrig infrastruktur. Ansøgningens afsnit 5.3 fastlægger desuden, at vækstjord udskiftes og etableres med et rodvolumen på mindst 100 cm dybde, at der etableres vertikal rodspærre mod ledningstracéet i hele plantebedets længde, og at etableringsvanding og pleje i etableringsperioden indgår i projektet.
4. Genplantning ud over 1:1 og opretholdelse af kronedække DN foreslår med henvisning til Træpolitikens princip #2 og #3, at der ikke blot genplanter 1:1, men som minimum genplanter med samme trækronedække som hidtil.	De 28 træer er udpeget som bevaringsværdige i Lokalplan 609, fordi de indgår som bærende dele af en samlet beplantning. Bevaringsværdien knytter sig ikke alene til det enkelte træ, men til træærkernes indbyrdes afstand, artskarakter og rytme i gadebilledet, sådan som den blev fastlagt i den oprindelige plan for Tingbjerg. Dette gælder særligt de 27 hvidtjørn på Terrasserne, der står som en sammenhængende række af små allé-træer på vejens vestside. En forøgelse af antallet af træer i vejprofilet ville ændre denne rytme og dermed netop det forhold, lokalplanen beskytter. Genplantning 1:1 med samme art på de

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
	oprindelige placeringer er derfor ikke et minimum valgt af nødvendighed, men det planlægningsmæssigt rigtige svar på lokalplanens bevaringsbestemmelse. Placeringerne fremgår af Kort B (Bilag 3). Rækken på Terrasserne genplantes samlet, så artskarakter, alder og indbyrdes rytme genskabes som ét sammenhængende element. En træække af denne type virker gennem sin ensartethed, og en række sammensat af flere aldersgenerationer vil i en lang årrække fremstå opdelt frem for som det samlede anlæg, lokalplanen udpeger som bevaringsværdigt. Hensynet til kronedækket søges i stedet imødekommet gennem kvaliteten af genplantningen, herunder plante-størrelse, rodvolumen og vækstvilkår, jf. punkt 3 ovenfor. Om Træpolitikken bemærker ansøger, at genplantning med samme antal træer af samme art ligger inden for princip #2, hvorefter fældede træer skal erstattes. Princip #3 om, at der skal plantes flere træer i København, er en overordnet målsætning for kommunen som helhed. Den kan i denne sag ikke realiseres ved en fortætning af træ-rækken på Terrasserne, hvor lokalplanens bevaringsbe-stemmelse netop beskytter rækkens oprindelige struktur, men må søges opfyldt på anden vis, jf. nedenfor og punkt 5. Ansøger bemærker desuden, at der på Terrasserne findes enkelte huller i træækken, hvor tidligere træer er gået ud eller fjernet. En genbeplantning af disse placeringer ville ikke gøre rækken tættere, end den oprindeligt var, men tværtimod genskabe rytmen, hvor den i dag er brudt. An-søger foreslår derfor, at det ved udarbejdelsen af retable-ringsprojektet overvejes, om hullerne kan genbeplantes, og at spørgsmålet drøftes med Klima-, Miljø- og Teknikfor-valtningen i regi af vejgenopretningsprojektet i Tingbjerg. Det kræver en nærmere vurdering af forholdene på stedet, herunder ledningsanlæg, overkørsler og adgangsforhold, som kan være årsagen til, at placeringerne ikke tidligere er genbeplantet.

Bemærkning fra DN København	Ansøgers kommentar
5. Erstatningsarealer og biodiversitet DN foreslår, at der anlægges erstatningsarealer, som enten beplantes med træer eller gennem driften tilstræbes en høj biodiversitet.	Forslaget angår arealer uden for det vejareal, ansøgningen omfatter, og forudsætter derfor en vurdering hos Københavns Kommune og hos de respektive arealejere. HOFOR er indstillet på at bidrage med oplysninger om projektets omfang og tidsplan i det omfang, forvaltningen ønsker forslaget belyst, og forholdet kan indgå i den videre dialog i regi af retableringsprojektet, der udarbejdes i samarbejde med Klima-, Miljø- og Teknikforvaltningen i regi af vejgenopretningsprojektet i Tingbjerg.
6. Gadetræer og fortætning af boligmassen DN henviser til, at der skal fældes yderligere vejtræer i forbindelse med projektet, og at store dele af de tidligere grønne områder forsvinder i forbindelse med den igangværende fortætning af boligmassen i Tingbjerg.	Som beskrevet i ansøgningens afsnit 1 og 2 er sagsbehandlingen opdelt i to parallelle spor med hver sin myndighedskompetence. Nærværende sag vedrører alene planmyndighedens dispensation fra Lokalplan 609 § 8, stk. 2, for de 28 bevaringsværdige træer. Tilladelse til fældning af de 110 kommunale gadetræer behandles særskilt af vejmyndigheden, og de to spor indgår i én samlet politisk indstilling til Klima-, Miljø- og Teknikudvalget. Fortætningen af boligmassen i Tingbjerg gennemføres af andre bygherrer på grundlag af Lokalplan 609's byggemuligheder og er ikke omfattet af denne ansøgning. Separatkloakeringen er en forudsætning for, at fortætningen kan gennemføres, uden at der tilledes øgede mængder spildevand til Ueterslev Mose.

3. Udvælgelseskriterium og påvirkning af det enkelte træ

Udvælgelsen er foretaget i projekteringen på grundlag af kortmateriale og luftfoto. Graverenden er indtegnet med en bredde på 2 meter svarende til HOFORs gravebredde for ledningsdimensioner fra 160 til 450 mm, og der er om hvert bevaringsværdigt træ indlagt en teoretisk rodzone med en diameter på 6 meter. Et træ er vurderet som ikke bevaringseget, hvis rodzonen skæres af graverendens udbredelse. Rodzonen er anvendt ensartet på samtlige 28 træer og er for de 27 hvidtjørn større end den faktiske krone på næsten alle træer. Kronens udbredelse bruges som udtryk for, hvor langt rødderne når ud, og er et forsigtigt mål, fordi rodnettet i praksis strækker sig længere ud end kronen.

Ved registreringen i marken er det konstateret, at kronen på en række af træerne er reduceret som følge af nedsat vitalitet. For disse træer er den krone, der kan måles i dag, mindre end træets oprindelige krone og dermed også mindre end det område, rødderne dækker. Kriteriet er anvendt ud fra træernes kroneudbredelse, og hvis man alene sammenligner med den krone, træerne har i dag, vil påvirkningen fremstå mindre, end den er.

Drypzonen anvendes som beskyttelseszone i overensstemmelse med almindelig praksis for gravearbejder ved træer, og HOFOR stiller tilsvarende som standardkrav om håndgravning inden for drypzonen, jf. afsnit 2, punkt 1. Hvidtjørnene på Terrasserne har på nær ét træ stammeomkredse på 50 til 100 cm målt i 1,3 meters højde, svarende til stammediametre på ca. 16 til 32 cm. For træer af den størrelse når rødderne i praksis længere ud end kronen.

Ledningsanlægget udføres med gravekasser, der giver en lodret afskæring gennem hele rodprofilen i mere end 2 meters dybde. Der er dermed ikke tale om et delvist rodtab i de øverste jordlag, men om en fuldstændig afskæring af rodmassen på den pågældende side, uden mulighed for at rødderne kan vokse videre under udgravningen.

Påvirkningen består af tre forhold, der virker sammen: rodkapning ved udgravningskanten, komprimering af jorden i det tilstødende arbejdsareal ved kørsel med materiel og oplag, samt den beskæring af kronen, som maskinel adgang nødvendiggør. Det er kombinationen af de tre, der gør bevaring urealistisk. Ved vurderingen er det desuden lagt til grund, at en bevaring skal være varig. Ti af træerne berøres af ledningsanlægget fra to sider, og på de øvrige strækninger skal der efterfølgende udføres tilslutninger fra de enkelte ejendomme. Et træ, der beskadiges ved den første udgravning og først afgår efter anlæggets afslutning, vil skulle fældes og fjernes, efter at vejarealet er retableret.

De afstande, der er angivet i afsnit 4 og i Bilag 6, er målt fra stammens midte til nærmeste udgravningskant. Det faktiske arbejdsareal rækker længere ud, idet der skal tillægges en sikkerhedszone på mindst 1 meter fra udgravningskanten til byggepladshegn og yderligere 0,65 meter på sider med trafik. Hovedparten af kronerne og rodzonerne ligger dermed inden for det indhegnede arbejdsområde.

På strækningen i Ruten ned mod den nye pumpestation etableres ledningerne lokalt væsentligt dybere end i det øvrige projektområde, med gravedybder på op til 10 meter. Vejprofilernes pladsforhold og udgravningernes placering i forhold til rabatterne fremgår af snittene i Bilag 5 til ansøgningen.

4. Registrering af de enkelte træer

Der er efter naboorienteringen foretaget en registrering i marken. For hvert træ er målt afstanden fra stammens midte til nærmeste udgravningskant, og træets tilstand er vurderet. Registreringen fremgår af Bilag 6 og kan sammenfattes således:

Gruppe	Registreret forhold	Projektnumre	Antal
A	Træet berøres fra to sider. Ud over udgravningen for den nærmeste ledningsgrav graves der vinkelret på gaderetningen ved stik eller brønd.	T101, T107, T111, T113, T115, T118, T121, T123, T126	9
B	Kroneudbredelsen når ind i udgravningen for den nærmeste ledningsgrav. Udgravningskanten ligger 1,3 til 2,5 meter fra stammens midte.	T102, T103, T105, T106, T109, T114, T116, T117, T120, T122, T124	11

Gruppe	Registreret forhold	Projektnumre	Antal
C	Kronen er reduceret som følge af nedsat vitalitet, så den krone, der kan måles i dag, er mindre end det område, rødderne dækker. Udgravningskanten ligger 1,8 til 2,8 meter fra stammens midte.	T108, T112, T119, T125, T127, T128, T129	7
D	Spidsløn på Ruten. Udgravningen for den nærmeste ledningsgrav ligger 1,8 meter fra stammens midte, og en stikledning føres gennem rodzonen under træets centrum, hvor de bærende rødder udgår fra rodhal-sen.	T009	1
	I alt		28

Registreringen viser desuden, at bestandens tilstand generelt er svækket. Af de 28 træer er 1 vurderet i meget ringe stand og 16 i ringe stand med udbredt bladtab, topdød eller skævvoksede kroner. 9 træer er vurderet i middel stand, og 2 i god stand. 25 af de 28 træer har delvis eller omfattende kronereduktion eller visne grene. Tilstanden indgår som et supplerende hensyn i vurderingen af det enkelte træ efter Lokalplan 609 § 8, stk. 2.

Registreringen for hvert enkelt træ fremgår af Bilag 6. Fotodokumentation af samtlige 28 træer fremgår af Bilag 7, hvor fotoene er nummereret efter træernes projektnumre. Registreringen præciserer oplysningen i ansøgningens afsnit 5.2, idet den systematiske gennemgang i marken viser en væsentlig mere svækket bestand end den summariske vurdering i ansøgningen.

5. Sammenfatning

Ansøger anerkender DN Københavns overordnede synspunkt om, at ældre træer bør bevares, hvor det er muligt. Projektet er siden 2024 tilpasset flere gange med netop dette formål, og de træer, der har kunnet bevares gennem disse tilpasninger, indgår ikke i ansøgningen.

Registreringen viser, at ti af træerne berøres fra to sider, heraf spidslønnen på Ruten ved en stikledning gennem rodzonen under træets centrum, og at bestandens tilstand generelt er svækket, idet 17 af de 28 træer er vurderet i ringe eller meget ringe stand. For de 27 hvidtjørn er der tale om eksemplarer af en lille træart, som genplantes med samme art på de oprindelige placeringer. For spidslønnen på Ruten anerkender ansøger, at fældningen indebærer et tab, som genplantning ikke opvejer inden for en kort årrække.

Rækken på Terrasserne genplantes samlet, hvorved den bevaringsværdige beplantningsstruktur og rytme genskabes som ét sammenhængende element. HOFOR anvender den størst mulige

plantestørrelse, der kan skaffes og etableres forsvarligt, og genplantningen sker med udskiftet vækstjord, sikret rodvolumen og etableringspleje, så vækstvilkårene bliver bedre end de nuværende.

DN Københavns forslag om erstatningsarealer angår arealer uden for ansøgningens genstand, og ansøger stiller sig til rådighed, hvis forvaltningen ønsker forholdet belyst nærmere.

Med venlig hilsen

Thomas Boesen

Seniorprojektleder, Byggemodning & Grønne veje

HOFOR A/S

Udarbejdet af NIRAS A/S ved Jeppe Goll, seniorkonsulent Direkte tlf.: 21418340 E-mail: GOL@NIRAS.DK

Bilag 6: Registrering af 28 bevaringsværdige træer, Bilag 7: Fotos af berørte træer